

A magyar és a finn nyelv szerepe két többnyelvű finnországi család nyelvpolitikájában

Kutatásom középpontjában a finn és a magyar nyelv családon belüli használata áll. A család a gyermek számára egy olyan gyakorlati közösség (community of practice), ahol szembesül a szülők által formált normákkal. Ez a gyerek számára az első szocializációs színtér nyelvi szinten is, ahol a gyermek megszerzi első tapasztalatait a nyelvi normákkal kapcsolatban, és maga is formálja azokat (Lanza 2007). A családon belüli nyelvhasználat a szülők és a gyermekek által kölcsönösen formált normákból alakul ki. A családon belüli nyelvpolitikát így a szülők és a gyermekek együttesen alakítják ki.

A családtagok nyelvi ideológiái és nyelvi attitűdjei hatással vannak a családon belüli nyelvtervezési folyamatokra, ami tükröződik a tényleges nyelvhasználatban is. A családi nyelvpolitika (family language policy) kutatási területe ezt a családban történő összetett nyelvi folyamatot vizsgálja, és három komponenst foglal magában: a családban létező ideológiákat, attitűdöket, a nyelvtervezés folyamatát és annak kivitelezését a gyakorlatban (Schwarz 2010). A nyelvpolitika fogalmát így nem a nyelvtervezés szinonimájaként, hanem egy annál tágabb körű fogalomként értelmezem.

Az általános nyelvtervezéshez hasonlóan a családi nyelvtervezést is három alkategóriára oszthatjuk: családon belüli státusztervezésre, korpusztervezésre és a nyelvelsajátítás tervezésére (King et al. 2008). A szülők nyelvhasználati elképzeléseik megvalósítására alkalmazhatnak különböző nyelvi stratégiákat (Romaine 1995), mint például a széles körben ismert egy személy – egy nyelv stratégiát, valamint a gyermekkel való interakció során befolyásolhatják a nyelvhasználatot diskurzuszstratégiák (Lanza 2007) alkalmazásával. A család nyelvhasználati szabályai azonban nem mindig alakulnak ki teljesen tudatosan (Palviainen & Boyd 2013), és a gyermekek aktív interakciója a szülők stratégiáit megváltoztathatják (Tuominen 1999).

Kutatásomban arra kerestem választ, hogy mennyire tudatosan tervezik meg a szülők a családban az otthoni nyelvhasználatot, milyen tényezők befolyásolják a nyelvtervezés folyamatát, és hogyan valósulnak meg a tervek a gyakorlatban. Mindezt finn többségi és magyar kisebbségi nyelvi kontextusban vizsgálom.

Kutatásom anyagául egy kétnyelvű és egy többnyelvű családdal készített félstrukturált interjú szolgál. A meginterjúvált családokban közös vonás, hogy mindkettőben használják a finn és a magyar nyelvet, és hogy az egyik szülő anyanyelve a magyar. Az egyenként körülbelül egyórás interjúkban a szülőket a családon belüli nyelvhasználatról és a nyelvtervezésről kérdeztem a családalapítás kezdetétől egészen a jelenig. E két esettanulmány segítségével vizsgálom, hogy a magyar és a finn milyen szerepet kap a két család nyelvpolitikájában, és hogyan befolyásolja a domináns finn nyelvi közeg a magyar mint kisebbségi nyelv átadását a családban.

Irodalom

- King, Kendall A. & Fogle, Lyn & Logan-Terry, Aubrey 2008. Family Language Policy. *Language and Linguistic compass* 2/5: 907–922.
- Lanza, Elizabeth 2007. Multilingualism and the family. In Auer, Peter & Wie, Li (szerk.): *Handbook of Multilingualism and Multilingual Communication*. Berlin: Mouton de Gruyter.
- Palviainen, Åsa & Boyd, Sally 2013. Unity in Discourse, Diversity in Practice: The One Person One Language Policy in Bilingual Families. In Schwartz, M. & Verschik, A. (szerk.): *Successful Family Language Policy: Parents, Children and Educators in*

- Interaction*. 223–248.
- Romaine, Suzanne 1995. *Bilingualism*. Oxford: Blackwell.
- Schwarz, Mila 2010. Family language policy: Core issues of an emerging field. *Applied Linguistics Review* 1: 171–192.
- Tuominen, Anne 1999. Who decides the home language? A look at multilingual families. *International Journal of the Sociology of Language* 140: 59–76.